

BACHELOROPPGAVE

Det biologiske prinsippets plass i norsk barnevern

The biological principles part in Norwegian child welfare

Kandidatnummer 241 og 202

Bachelor i Barnevern

Fakultet for helse og sosialvitenskap

Innleveringsdato: 15.05.2023

Antall ord: 7509

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	5
1.1. BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA OG FOR-FORSTÅELSE	5
1.2. PROBLEMSTILLING OG AVGRENSNING	5
1.3. OPPBYGGING AV OPPGAVEN	6
2.0 BEGREPSAVKLARINGER	7
2.1. BARNETS BESTE	7
2.2. DET BIOLOGISKE PRINSIPP	7
2.3. TILKNYTNING	8
2.4. SKJØNN	8
2.5. UTVIKLINGSSTØTTE	9
3.0 FØRINGER I LOVVERK	10
3.1 OMSORGSOVERTAKELSE	10
3.2 LOVVERK OG POLITISKE FØRINGER	11
4.0 TEORI	12
4.1. UTVIKLINGSPSYKOLOGI	12
4.2. TILKNYTNINGSTEORI	12
5.0 METODE	14
5.1 VALG AV METODE	14
5.2 LITTERATURSTUDIE	14
5.3 KILDEHIERARKI	15
5.4 SØKEPROSESS	15
5.5 KILDEKRITIKK	17
5.6 KRITISK VURDERING	18
5.7. TEMATISK ANALYSE	18
6.0 RESULTATER OG FUNN	20
6.1 FOR DET BIOLOGISKE PRINSIPP	20
6.2 KRITISK TIL DET BIOLOGISKE PRINSIPP	20
6.3 OMSORGSOVERTAKELSE	20
6.4 TILKNYTNING	21
6.5 KONSEKVENSER	22
7.0 DRØFTING	23

7.1 ARTIKULASJON AV FUNN	23
7.2 DRØFTNING AV FUNN	23
7.3 ANBEFALINGER OG IMPLIKASJONER FOR PRAKSIS OG VIDERE FORSKNING	26
7.4 REFLEKSJON OVER PROSESSEN	26
7.4.1 <i>Styrker og svakheter</i>	27
8.0 AVSLUTNING	28
LITTERATURLISTE	29
VEDLEGG 1 – DOKUMENTASJON AV SØK	31
VEDLEGG 2 – KRITISK VURDERING	33

Sammendrag

Det er en anerkjent realitet at enkelte saker innen barnevernet i Norge har hatt alvorlige, og til og med dødelige, utfall. Dette har reist spørsmål om hvordan det er mulig at slike utfall oppstår, og man undres over hvordan man ikke har klart å forhindre dette til tross for tilsynelatende gode forutsetninger. Formålet med vår bacheloroppgave har vært å undersøke barnevernets praksis knyttet til grunnleggende prinsipper, med særlig fokus på det biologiske prinsippet. Inspirert av en av Norges mest alvorlige barnevernssaker i moderne tid, ønsket vi å utforske hvordan det biologiske prinsipp vektlegges i skjønsmessige vurderinger, med fokus på saker som involverer omsorgssvikt. Basert på vår problemstilling har vi identifisert følgende hovedfunn: Det eksisterer uenighet blant barnevernspraktikere om hvor stor plass det biologiske prinsippet bør ha i norsk barnevern, og det fremlegges forslag om en nedtoning av prinsippet. Vår empiri har ledet oss til en konklusjon om at det biologiske prinsippet har en rolle å spille i barnevernets praksis, men at det ikke ville vært umulig å gi andre prinsipper økt vektlegging i barnevernets vurderinger. Videre identifiserer vi en betydelig relevans i å utforske dette temaet.

Abstract

It is a well-known fact that certain cases within the Norwegian child protective service system have resulted in serious, and even fatal, outcomes. This has raised questions about how it is possible for such outcomes to occur, and one wonders why they have not been able to prevent them, despite seemingly good conditions. The purpose of our bachelor thesis has been to examine the practise of the Norwegian child protective service system regarding its fundamental principles, with a particular focus on the biological principle. Inspired by one of the most serious child protection cases in modern Norway's history, we wanted to investigate how the biological principle is emphasized in discretionary assessments, with a focus on cases involving neglect. Based on our research question, we have identified the following main findings: There is a disagreement among child protection practitioners about the extent to which the biological principle should be emphasized in Norwegian child welfare, and proposals have been made to downplay the principle. Our empirical research leads us to the conclusion that the biological principle has a role to play in child welfare, but it would not be impossible to give other principles increased emphasis in child welfare assessments. Furthermore we identify a significant relevance in researching this topic.

1.0 Innledning

I denne delen av oppgaven legger vi frem bakgrunn for valg av tema og vår forforståelse ved oppstart. Deretter presenterer vi problemstillingen, og redegjør for oppgavens oppbygning.

1.1. Bakgrunn for valg av tema og for-forståelse

Gjennom store deler av vårt studieforløp har vi lært om barnevernets grunnleggende verdier og prinsipper. Vi er dermed ikke fremmed for verken prinsippet om barnets beste, barnets rett til medvirkning, mildeste inngrep prinsipp eller det biologiske prinsipp. Vårt inntrykk er at forelesere, pensum og lovverk danner et bilde av at prinsippene er noe barneverntjenester skal ha god kjennskap til. Videre har vi også inntrykk av at ved utførelsen av prinsippene skulle man nesten kunne garantere en knirkefri saksgang. Vårt engasjement for barnevernets prinsipper oppstod allerede før påbegynt studie, da det i 2017 ble utgitt en bok som omhandlet en av Norges mest alvorlige overgrepssaker i moderne tid. Boken er skrevet av en datter som forteller sin historie av det Norge kjenner som Alvdal-saken og Gjerdrum-saken. I boken forteller hun om gjentatte forsøk på å fortelle barnevernet om hva som foregikk bak lukkede dører, men det kommer tydelig frem at morens syn og meninger ble vektlagt i større grad. Dette kan tolkes som at det er andre verdier som blir vektlagt over det som skal være den overordnede verdien, å alltid ha barnets beste som grunnlag i vurderinger.

Når vi knyttet egne erfaringer og media opplyste saker sammen med det vi har fått av kunnskap og kompetanse fra studiene, satt vi igjen med noen spørsmål – Hvordan kan ting gå så galt? Med alle de ressursene vi har i Norge, og med all den kunnskapen og kompetansen man skal ha, hvordan kan man overse en så alvorlig omsorgssvikt? Kan det mildeste inngreps prinsipp føre til at barnevernet viker for å gripe inn der man burde? Stiller det biologiske prinsippet så sterkt at barn forblir i hjemmet lenger enn hva som er forsvarlig? Vi ønsket å rette et lys på om slike feilvurderinger kan ha noe med praktiseringen av prinsippene å gjøre. Disse spørsmålene ledet oss til vår problemstilling.

1.2. Problemstilling og avgrensning

I yrket som barnevernspedagog settes det krav til kompetanse om en rekke lover og regler. Utover dette forventes også evnen til å ta skjønnsmessige vurderinger, ofte forankret i barnevernets grunnprinsipper. Vi ønsker å utforske prinsippene nærmere for å få en bedre

forståelse av dem, og reflektere over hvordan vi ønsker å anvende dem i praksis. Ved oppstart ønsket vi i utgangspunktet å sette prinsippene opp mot hverandre, og stille spørsmål til om konflikter mellom prinsippene kan føre til feilslutninger. I løpet av litteraturstudiet så vi at det biologiske prinsippet er svært omdiskutert, og vi ønsket derfor å utforske dette nærmere. I lys av vårt tema utarbeidet vi følgende problemstilling:

*Hvilken plass har det biologiske prinsippet i norsk barnevern?
- kan det nedtones?*

Oppgaven har som formål å drøfte det biologiske prinsippet i norsk barnevern. Barnevernet har fire grunnprinsipper, men vi vurderte at en oppgave basert på alle ville gi oss et for bredt utvalg av kilder, noe som kunne påvirke kvaliteten av oppgaven. På bakgrunn av dette og vår faglige interesse landet vi på det biologiske prinsipp. Vårt ønske med bacheloroppgaven er å øke bevisstheten i oss selv knyttet til hvordan vi kan praktisere prinsippene i fremtidig yrkesutøvelse.

1.3. Oppbygging av oppgaven

I kapittel 1 har vi gått gjennom bakgrunn for valg av tema, forforståelse, problemstilling og avgrensning. Videre i kapittel 2 vil vi redegjøre for aktuelle begreper som er relevante for vår problemstilling, før vi i kapittel 3 presenterer lovverk og politiske føringer. I kapittel 4 vil vi legge frem teori, hvor vi presenterer utviklingspsykologi og tilknytningsteori. Kapittel 5 vil handle om metode. Her vil vi redegjøre for valg av metode, kildehierarki, vår søkeprosess, eksklusjons- og inklusjonskriterier, kildekritikk, kritisk vurdering og tematisk analyse. I kapittel 6 viser vi til resultater og funn fra artiklene vi har valgt ut. Oppgavens drøftingsdel blir presentert i kapittel 7, her vil vi drøfte empirien vår opp mot teori og problemstilling. Videre vil vi legge frem vår refleksjon over prosessen, samt styrker og svakheter i oppgaven. Avslutningsvis vil vi gi en kort oppsummering over oppgavens hovedmomenter.

2.0 Begrepsavklaringer

I vår oppgave anvender vi en rekke begreper for å både beskrive, vurdere og drøfte den valgte tematikken. Vi legger derfor frem en begrepsavklaring av de mest sentrale begrepene som tas i bruk, med formål å belyse og oppklare.

2.1. Barnets beste

Prinsippet om barnets beste er et av de fire grunnprinsippene som ligger til grunn for barnevernets arbeid i Norge. Prinsippet er nedfelt i barnevernsloven §1-3 (2021), og innebærer at alle beslutninger og handlinger som tas av barnevernet skal være til barnets beste, og det skal være et grunnleggende hensyn ved avgjørelser som berører barn. Det fremkommer av loven at tiltak som gjøres i barnevernet skal være til barnets beste, og at dette skal avgjøres etter konkret vurdering. Dette betyr at hva som er til barnets beste vil kunne variere i ulike situasjoner, og at det ikke finnes noen standardløsning som passer for alle barn. Prinsippet skal tolkes og anvendes individuelt.

Barnets beste fremkommer også av barnekonvensjonen artikkel 3 og Grunnloven §104. Noe av det mer utfordrende med prinsippet, er at det i sin formulering fremstår som enkelt å praktisere, men prinsippet kan inneholde en rekke problemstillinger en ikke alltid finner svaret på (Landmark, 2020, s. 44). For eksempel kan det oppstå situasjoner hvor det er ulike meninger om hva som er til barnets beste, og det kan bli vanskelig å vurdere hva som er den beste løsningen for barnet.

Barnets beste omtales gjerne som barnevernets formål, og skal derfor være retningsgivende for barnevernet (Eide, 2019, s. 70).

2.2. Det biologiske prinsipp

Det biologiske prinsipp handler om egenverdien av biologiske bånd mellom mennesker som er i slekt med hverandre. I barnevernet handler dette i første rekke om bånd mellom foreldre og barn (Eide, 2019, s. 71). En betegnelse som ofte blir brukt om båndene mellom barn og biologiske foreldre er "verdifulle i seg selv". Noe som er verdifulle i seg selv forklares med at det ikke behøves dypere begrunnelser og det stilles ikke spørsmål til hvorfor. Når de biologiske båndene beskrives slik, og som en ressurs for barnet, innebærer det i sin ytterste

konsekvens at forhold som omsorgssvikt ikke kan rukke ved disse båndene (Eide, 2019, s. 71).

Raundalen-utvalgets rapport tar for seg det biologiske prinsipp, som blant annet trekker frem prinsippets forrang i vurderingen av en omsorgsovertakelse (NOU 2012: 5). Rapporten beskriver det biologiske prinsipp som et sentralt begrep i barneretten, som kommer til uttrykk flere steder i ulike rettsområder.

2.3. Tilknytning

Tilknytningsbegrepet i dag bygger i stor grad på John Bowlbys arbeid med å studere småbarns reaksjoner ved atskillelse fra foreldrene (Smith, 2019, s. 139). Dorothy Burlingham og Anna Freud studerte barn som ble plassert i fosterhjem på landet under andre verdenskrig av sikkerhetsmessige årsaker. Deres funn viste at atskilte barn viste langt større alvorlige følelsesmessige reaksjoner sammenlignet med de som ble igjen i byen og eksponert for foreldrenes fryktreaksjoner under bombing (Smith, 2019, s. 139). Selv om ikke alle foreldrene var biologiske, var dette som oftest tilfellet, og Bowlby fremhevet betydningen av de biologiske båndene som bærere av en tilknytning som ikke kan erstattes (Eide, 2018, s. 53).

Begrepet "tilknytning" defineres som et varig emosjonelt bånd som forener et barn med en omsorgsperson over tid og på tvers av fysisk avstand. I følge Smith (2019, s. 159) spiller det ingen rolle om omsorgspersonen er barnets biologiske forelder eller ikke, da et lite barn kan danne tilknytning til foster- eller adopsjonsforeldre like lett som til sine biologiske foreldre.

2.4. Skjønn

I barnevernsfaglig praksis foreligger det stort rom for skjønnsutøvelse, som i etikken handler om å forstå hva som er rett og galt, uavhengig av systembaserte regler, prosedyrer og rutiner (Nordby, 2020, s. 126). I tillegg må en forstå enhver situasjon som ulik, samt arbeide bevisst at skjønnsutøvelse aldri vil passe helt inn i lovverk eller ens kunnskapsgrunnlag. Å handle ut i fra skjønn kan forstås som å velge handlinger fra noe mer enn regler og prosedyrer - hvor praktikerer selv må tolke situasjonen og forholde seg til en større kompleksitet enn det teorien forteller oss (Nordby, 2020, s. 126).

Da skjønn ikke kommer med to streker under svaret, og alltid vil være individuelt, oppsummerer Nordby med tre konklusjoner knytt til bruken av skjønn; skap så gode begrunnelser som realistisk mulig, begrunnelser må ledsages av gode motiver og regler kan ikke dekke alle utfordrende situasjoner (2020, s. 130).

2.5. Utviklingsstøtte

Oppmerksomhet, nærvær, affektiv regulering, inntoning og empati er begreper som trekkes frem for å beskrive utviklingsstøtte (Engen et al., 2018, s. 86). Utviklingsstøtte viser til foreldrenes oppgave å støtte barnets initiativ til å utforske verden, og innebærer både støttende samspill, oppmuntring, lek, kroppslig nærhet, ikke-verbal og verbal kommunikasjon. Denne tilnærmingen og støtten beskrives å være like viktig i spedbarnsalder som i ungdomsalderen, og kan forstås som noe som legger føringer for barnets videre utvikling og læring (Engen et al., 2018, s. 86).

3.0 Føringer i lovverk

I dette kapittelet vil vi legge frem barnevernslovens paragraf om omsorgsovertakelse, samt det biologiske prinsippets plass i lovverk og konvensjoner.

3.1 Omsorgsovertakelse

Den grunnleggende tanken i barnevernsloven er at barn vokser opp i egen familie. Når det ikke lenger er forsvarlig at et barn bor hjemme, må barnevernet gripe inn. Det finnes flere typer plasseringer av barn utenfor hjemmet, men vi vil fokusere på barnevernsloven (2021) §5-1.

Dersom mindre inngripende tiltak ikke kan skape tilfredsstillende forhold for barnet og det er nødvendig ut fra barnets situasjon, kan barneverns- og helsenemnda treffe vedtak om omsorgsovertakelse for et barn i ett eller flere av følgende tilfeller:

- a. det er alvorlige mangler ved den omsorgen barnet får, herunder den personlige kontakt og trygghet, sett hen til det barnet trenger etter sin alder og utvikling
- b. foreldrene sørger ikke for at et barn som er sykt, har nedsatt funksjonsevne eller er spesielt hjelpetrengende, får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring
- c. barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet
- d. det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadet fordi foreldrene vil være ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet
- e. det er overveiende sannsynlig at et barn som ble akutt plassert som nyfødt etter §4-2, vil komme i en situasjon som nevnt i bokstav a, b, c eller d
- f. det er overveiende sannsynlig at flytting av et barn som med foreldrenes samtykke bor utenfor hjemmet, vil føre til en situasjon som nevnt i bokstav a, b, c eller d
- g. barnet har bodd utenfor hjemmet i mer enn to år med foreldrenes samtykke, og barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet. (barnevernsloven, 2021, §5-1)

Paragrafen er omfattende og tar for seg flere mulige begrunnelser for omsorgsovertakelse, men i vedtak som fattes er det oftest bokstav a som benyttes (Collin-Hansen, 2019, s. 411). I all hovedsak så skal hjelpetiltak være prøvd først, men dersom de ikke viser til positive endringer eller dersom det foreligger akutte situasjoner kan vedtak fattes jf. barnevernsloven (2021) §5-1.

3.2 Lovverk og politiske føringer

Det biologiske prinsippet er ikke eksplisitt nevnt i barnevernsloven, men det kommer til uttrykk gjennom §1-5, som sier at barn har rett til omsorg og beskyttelse, helst i egen familie (barnevernsloven, 2021, §1-5). Barnevernet har dermed som oppgave å sikre at barn og unge får en trygg og stabil omsorg fra sine foreldre eller andre medlemmer innad i familien. Både EMK og barnekonvensjonen gir barn og foreldre rett til respekt for sitt privatliv og sitt familieliv. Med dette menes at myndighetene ikke kan gripe inn i familielivet med mindre dette er nødvendig og i tråd med loven. Barnekonvensjonen støtter også opp under det biologiske prinsipp ved at de fastslår at barnet så langt det er mulig har rett til å kjenne sine foreldre og få omsorg fra dem (barnekonvensjonen, 1989, art. 7). Videre står det at myndighetene bare kan gripe inn i familielivet når det er nødvendig og til hensyn til barnets beste (barnekonvensjonen, 1989, art. 9).

Barnevernsloven legger vekt på hensynet til barnets beste, og dette er et viktig prinsipp som også anerkjennes i barnekonvensjonen som fastslår at dette skal være et grunnleggende hensyn ved barnevernets vurderinger. Både barnekonvensjonen og EMK viser til at myndighetene har en plikt til å beskytte barnet mot alle former for overgrep, uavhengig av om det er begått av foreldre eller andre. Alt i alt betyr det at både barnevernsloven og internasjonale konvensjoner støtter opp under det biologiske prinsipp om at barnet så langt det er mulig *skal* vokse opp i sin egen familie og at offentlige myndigheter må vurdere barnets beste før en eventuell inngripelse i familielivet.

4.0 Teori

For å belyse problemstillingen ytterligere, redegjør vi i denne delen for teori vi anser som relevant for forståelsen av prinsippets vektlegging.

4.1. Utviklingspsykologi

Utviklingspsykologien innen sosialfaget beskrives fra to ulike perspektiver: normativt, som omhandler forventningene til et menneskets endringer knyttet til alder, modning og sosial påvirkning, og utviklingsprosesser, som tar for seg hva som er av betydning for at et menneske skal kunne vokse og utvikle seg (Engen et al., 2018, s. 74).

En av forløperne til utviklingspsykologien er Freud og hennes teori om barnets emosjonelle utvikling (Engen et al., 2018, s. 75). Hun tar for seg voksne menneskers beskrivelser i terapi og fant at ulike barn hadde ulikt behov for tilfredstillelse, og beskrev at mangel på dette kunne gi en rekke følgereaksjoner. Freuds etterfølgere kritiserte at utviklingspsykologien lå i barnets behov for tilfredstillelse, og erstattet forklaringen med at barnet primært søker kontakt (Engen et al., 2018, s. 76).

Ved den nye vinklingen lå fokuset enda på den indre verden skapt i barnet, men fokuset ble også flyttet til omsorgsgiverens samspill med barnet. Vygotsky tok teorien videre til et mer moderne nivå, og så på sosiokulturelle forhold, og barnet ble videre sett på som en aktiv bidragsyter i samspillet (Engen et al., 2018, s. 77-88).

Til sammenligning til det Freud beskriver som følgereaksjoner ved mangel på tilfredsstillelse, beskrives det i utviklingspsykologien i dag at det er flere faktorer som kan forstyrre «normal» utvikling (Binder & Nielsen, 2019, s. 92). Slike faktorer beskrives å blant annet være seksuelle overgrep, konstitusjonell sårbarhet eller andre traumer, omsorgssvikt eller vedvarende understimulering.

4.2. Tilknytningsteori

Tilknytningsteorien bygger på Bowlbys teori om tilknytning, og viser til barnets tilknytning til foreldre (Smith, 2019, s. 141). I faglitteraturen vises det til at det er barnet som danner tilknytning til foreldre eller andre omsorgspersoner, ikke den voksne som danner tilknytning

til barnet (Smith, 2019, s. 141-142). At voksne skal være emosjonelt avhengig av et barns støtte og trøst er ikke forenelig med sunn mental helse.

Det beskrives tre hovedmønstre innen tilknytningsteorien: trygg, utrygg og unnvikende og utrygg og ambivalent tilknytning (Smith, 2019, s. 145). Den trygge tilknytningen viser til at barnet bruker omsorgspersonene som en trygg base, og barnet har en psykologisk tilstand som forventer at tilknytningspersonen er tilgjengelig og responsiv. Denne tilknytningen gir barnet rom til å utforske, med en trygghet i at en blir møtt ved søk av den voksne (Smith, 2019, s. 145).

Den utrygge og unnvikende karakteriseres med at barnet viser trygg baseatferd, men har lite reaksjoner eller synlig uro ved atskillelser (Smith, 2019, s. 145). Barnet søker ikke foreldrene på samme måte som i den trygge, og selv ved gjenforening kan barnet være mer opptatt av leker. Ved den utrygge og ambivalente kjennetegnes det at barnet viser liten tendens til å utforske, blir lett i ubalanse ved atskillelse og vil vekselvis vise oppfordring til kontakt og sint avvisning ved kontakt etter kort atskillelse (Smith, 2019, s. 145). Det understrekes at slike tilknytningstyper skal forveksles med desorganisert tilknytning.

Hvis et barn i det daglige liv overveldes av frykt i tilknytningen til primære omsorgspersoner, kan tilknytningsstrategiene falle helt sammen, og barnet får en desorganisert tilknytning (Smith, 2019, s. 148). Det er vist tydelige sammenhenger mellom slik tilknytning og tilfeller ved fysisk mishandling, foreldrenes emosjonelle utilgjengelighet, vanskjøtsel og seksuelle overgrep (Smith, 2019, s. 148). Slike forhold er også relatert til senere utvikling av depressive tilstander, tvangslidelser, opposisjonelle atferdsforstyrrelser og posttraumatiske stressforstyrrelser.

5.0 Metode

I denne delen av oppgaven skal vi presentere metoden vi har valgt for oppgaven, samt vår søkeprosess og kildekritikk. Videre presenterer vi funn og data, og til slutt tematisk analyse.

5.1 Valg av metode

Problemstillingen i en oppgave bør være utgangspunktet ved valg av metode (Dalland, 2020, s. 53). Ideelt sett ville vår oppgave hatt nytte av kvalitativ metode, da vi kunne fått et større innblikk i hvilke erfaringer barnevernspedagoger har med utøvelsen av det biologiske prinsipp. I en kvalitativ metode kan man gå mer i dybden og få frem drøfting og refleksjoner på en måte som ikke er mulig ved valg av andre metoder. For oss som studenter innebar metodevalg også en vurdering av hva som var gjennomførbart i en begrenset tidsramme, og valget falt derfor på litteraturstudier. I en litteraturstudie er det *litteraturen* man studerer, altså det som er undersøkt og skrevet om virkeligheten (empirien) av artikkelforfatterne (Støren, 2013, s. 16). En litteraturstudie vil med andre ord si at vi studerer allerede eksisterende kunnskap, vi skaper med andre ord ikke ny kunnskap, men systematiserer kunnskapen som allerede ligger til grunn. Å systematisere kunnskap vil si å søke, samle, vurdere og sammenfatte den (Støren, 2013, s. 17). Det foreligger tilstrekkelig forskning og litteratur på det biologiske prinsipp i barnevernet, og ved å benytte litteraturstudier har vi muligheten til å bruke denne forskningen og litteraturen for å besvare vår problemstilling.

5.2 Litteraturstudie

I den litterære oppgaven henter du data fra eksisterende fagkunnskap, forskning og teori. Det du er ute etter å finne ut, vil påvirke hvilke data du ser etter (Dalland, 2019, s. 199).

Litteraturstudiet er en grundig studie og handler om tolkning av litteratur. Ved å ta i bruk litteraturstudier skal en identifisere spørsmål, og søke svar gjennom vurdering og analyser av relevant litteratur ved en systematisk tilnærming (Aveyard, 2019, s. 2). Et grundig søk og gjennomgang kan gi ny innsikt i allerede eksisterende kunnskap, som kun blir mulig knyttet til et slikt spesifikk valg av litteratur og metode (Aveyard, 2019, s. 2). Det blir med andre ord lagt frem en ny vinkling.

5.3 Kildehierarki

Når vi skal anvende litteraturstudie er det viktig å være bevisst på hvilke kilder vi skal bruke ut fra det vi mener best belyser problemstillingen i oppgaven. Dalland (2020, s. 144-145) viser til et kildehierarki man bør være oppmerksom på fordi det finnes gode og mindre gode prestasjoner innenfor de ulike sjangrene. I en litteraturstudie antyder kildehierarkiet at visse typer kilder er mer pålitelige enn andre når det gjelder å besvare spesifikke spørsmål (Aveyard, 2019, s. 65).

Tabell 1. Kildehierarki

Kildehierarki
Primærkilder - originale forskningsartikler, vitenskapelige rapporter
Sekundærkilder - bøker, artikler og tolkning av primærkilder
Tertiærkilder - oppslagsverk og leksika

Hovedsakelig var primærkilder et hovedfokus utover hvilke typer kilder vi ønsket å ta med i vår bacheloroppgave. Vi opplevde dog at flere artikler, bøker og andres tolkning av forskning var av særlig relevans for vår oppgave, og flere av våre kilder er derfor ikke av høyest rang i vårt kildehierarki. Vi hadde særlig fokus på å vurdere hver kilde individuelt, og ikke stole blindt på deres plassering i hierarkiet.

5.4 Søkeprosess

Metoden i litteraturstudien handler om å søke vitenskapelige originalartikler i relevante databaser (Støren, 2013, s. 37). Vi har benyttet oss av Oria når vi har søkt etter artikler og forskning til oppgaven vår. Vi opplevde at det biologiske prinsipp i liten grad var representert utover norske publikasjoner, og det var derfor avgjørende å holde seg til å søke etter litteratur i norske databaser. For å sikre at vi ikke brukte unødvendig tid på artikler og tidsskrifter som ikke er relevante for vår problemstilling, valgte vi å fastsette ulike inklusjons- og eksklusjonskriterier.

Inklusjons- og eksklusjonskriterier bidrar til å avgrense søket slik at man ikke får opp for mange artikler (Støren, 2013, s. 37). Vi valgte å inkludere artikler og tidsskrifter som var fagfellevurdert for å sikre en viss kvalitet over litteraturen. Ekskluderingskriteriet vårt var blant annet å se etter begreper og nøkkelord i artikkelens overskrifter som passet vår problemstilling og utelukke overskrifter uten passende assosiasjoner til oppgaven. Vi valgte også å holde oss til norsk-publiserte artikler, da vi opplevde å bruke unødvendig tid på å lete etter relevante ord og søkemetoder for å finne passende artikler fra andre land. For å sikre at litteraturen vi finner enda er dagsaktuell, valgte vi i starten å ikke ta med forskningsartikler som var eldre enn 10 år. Vi opplevde derimot at det fantes mye relevant forskning som var skrevet for opp til 15 år siden, derfor valgte vi å også inkludere forskning skrevet i 2008. Dette forteller oss at tematikken har vært diskutert flere år tilbake i tid, men at det likevel er en aktuell tematikk å ta opp. En fullstendig oversikt over inklusjons- og eksklusjonskriteriene våre er listet i tabellen nedenfor.

Tabell 2. Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Eksklusjonskriterier	Inklusjonskriterier
Artikler publisert før 2008	Artikler publisert etter 2008
Ikke fagfellevurdert	Fagfellevurdert artikkel eller tidsskrift
Forfattere uten relevant kompetanse i feltet	Norske artikler
Dårlig skriftspråk	Relevante begreper i artikkelens overskrift
Artikler uten kildebruk	Referanseliste og aktiv henvisning av kilder gjennomgående i artikkelen
	Kvalitative, kvantitative og analyserende studier

Noen av søkeordene vi brukte er: biologisk prinsipp, tilknytning, barnevern, biological perspective, child care workers, birth family contact, child protective services og omsorgssvikt. Søkeordene ble brukt i ulike kombinasjoner og resulterte i 1295 artikler. Etter inklusjons- og eksklusjonskriteriene våre var gjennomgått reduserte antall artikler betraktelig, og vi satt igjen med 4 artikler som møtte alle våre kriterier. Enkelte artikler var av interesse rent innholdsmessig og i enkelte avsnitt, men i sin helhet var det ikke relevant å ta med i oppgaven. Oversikten over søkene er presentert i *vedlegg 1*.

5.5 Kildekritikk

Det er to sider ved kildekritikk. Den første omhandler å finne frem den litteraturen som best belyser din problemstilling, altså det vi kaller *kildesøking* eller litteratursøking (Dalland, 2020, s.143). Den andre dreier seg om å gjøre rede for den litteraturen du har anvendt i oppgaven din. Kildegrunnlaget skal være godt begrunnet, og det skal komme tydelig frem hvorfor en bestemt type litteratur er valgt og hvordan utvalget er gjort (Dalland, 2020, s. 143).

Når vi skulle vurdere kvaliteten på kildene våre, hadde vi en rekke spørsmål som måtte bli besvart før vi kunne ta i bruk kildene. Vi mente det var relevant å få kunnskap om hvem forfatteren var og om de hadde relevant forhåndskunnskap og kompetanse i relevante fagfelt. Vi hadde et kriterium om å prioritere fagfelleverderte artikler, men i tilfeller der en relevant artikkel ikke var fagfelleverdert, måtte den være publisert i et fagfelleverdert tidsskrift. Et aspekt vi mente var særlig viktig for vår oppgave var å ikke bare se etter forfattere som var utelukkende objektiv, da vi ønsket å finne ytterpunkter av begge ståsted. Artikkene våre bærer derfor preg av både formidling av de positive sidene ved det biologiske prinsipp, samt et mer kritisk blikk mot bruken av prinsippet. I prosessen for å finne relevant litteratur var det også viktig for oss å vurdere troverdigheten til forfatteren, for å vurdere dette så vi på skrivemåte, språk, kildebruk og faglig grunnlag. Et siste aspekt vi var ute etter var om kilden er aktuell i dag, flere kilder er som nevnt skrevet for over 10 år siden, men argumentene var likevel av såpass relevans at vi har valgt å ta de med i oppgaven.

5.6 Kritisk vurdering

Ut fra søkeprosessen valgte vi fire artikler som kan belyse vår problemstilling. Skjema for kritisk vurdering er presentert i *vedlegg 2*.

Artiklene vi valgte er: (**Artikkel 1**) “Trenger vi et biologisk prinsipp i barnevernloven? Noen betraktninger i kjølvannet av NOU 2012: 5 og Prop. 106 L (2012-2013)” (Brynildsrud, 2016). (**Artikkel 2**) “Står det biologiske prinsipp for fall? Det biologiske prinsipp i barnevernloven og barneloven - noen forskjeller”. (Hagen & Rønbeck, 2011). (**Artikkel 3**) “Det biologiske prinsipp - På vei ut av barnevernet?” (Bunkholdt, 2013). (**Artikkel 4**) “Barnesentrering og risikoorientering i det norske barnevernet: utfordringer i profesjonell praksis med alvorlig vold eller omsorgssvikt” (Aadnanes & Syrstad, 2021).

5.7. Tematisk analyse

Etter å ha gjennomført en kritisk vurdering har vi trukket frem funn og resultater. I denne delen av oppgaven har vi gjennomført en tematisk analyse, hvor vi avdekker felles tema fra de ulike artiklene. I en slik analyse bør tema kunne knyttes direkte opp til problemstillingen (Aveyard, 2019, s. 141). Johannessen et al. (2018) tar for seg en steg- for steg prosess som vi benytter oss av for å redegjøre for prosessen.

Første steg er forberedelsen, hvor en skal danne en oversikt over den innsamlede dataen (Johannessen et al. 2018, s. 283). Dette gjorde vi ved å lese nøye gjennom artiklene. Steg to tar for seg koding som vi gjorde digitalt ved å laste ned artiklene og markere nøkkelord og viktige utsagn. Formålet ved slik koding er å understreke og fremheve viktige poeng i dataene våre (Johannesen et al., 2018, s. 284). Vi begynte prosessen med et helhetlig syn på artiklene og stilte spørsmål til hva innholdet faktisk forteller oss. Deretter skrev vi en oppsummering av stikkord for å danne grunnlaget til neste steget i kodingen. Sentrale begreper vi avdekket var blant annet tilknytning, vektlegging av det biologiske prinsipp, forankring i lovverk, omsorg og barnets beste.

Det tredje steget er kategorisering, hvor en sorterer dataene i overordnede kategorier, også kalt tema (Johannesen et al., 2018, s. 295). Dette steget presenterer vi i tabellen under og sammenligner artiklene ved bruk av Aveyards tabell om tematisk analyse (2019, s. 143).

Tabell 3. Tematisk analyse

Tema	For det biologiske prinsipp	Kritisk til det biologiske prinsipp	Omsorgsovertakelse	Tilknytning	Konsekvenser
Artikkel 1. Brynildsrud (2016).	X		X	X	X
Artikkel 2. Hagen & Rønbeck. (2011).		X	X	X	X
Artikkel 3. Bunkholdt. (2013).		X	X	X	X
Artikkel 4. Aadnanes & Syrstad. (2021).	X		X		X

Bakgrunn for valg av tema til den tematiske analysen bunner hovedsakelig i hvilken empiri vi tok ut av artiklene. For å få en bedre oversikt, og en god struktur i oppgaven valgte vi å benytte empirien vår som tema i analysen. Det var viktig for oss å velge ut temaer som var gjentakende i flere eller samtlige av artiklene, slik at vi kunne drøfte argumentene opp mot hverandre i drøftingsdelen.

6.0 Resultater og funn

I dette kapittelet vil vi presentere resultater og funn fra artiklene som belyser vår problemstilling.

6.1 For det biologiske prinsipp

Ved å blant annet ta i bruk Raundalen-utvalget, argumenterer både artikkel 1 og 4 for å bevare betydelig vektlegging av det biologiske prinsipp i barnevernets arbeid. Funnene av artikkel 1 viser til at det biologiske prinsipp burde forbli et utgangspunkt for barnevernloven, samt at det er en feilslutning å gi prinsippet skyld i situasjoner hvor barn forblir i hjemmet lengre enn forsvarlig. Empirien av artikkel 4 samsvarer med førstnevnte, og understreker en forventning om at verdien av prinsippet vedvarer selv ved ny barnevernslov.

6.2 Kritisk til det biologiske prinsipp

Funnene i artikkel 2 og 3 anvender en annen vinkling i kommentar til Raundalens rapport. I artikkel 2 fremkommer det at en skal se verdien av det biologiske prinsipp, men argumenterer likevel for en nedtoning til fordel for andre prinsipper. Dette begrunnes med at det er viktigere for barn å bevare trygge utviklingsrelasjoner enn å bevare kjennskap til kulturell og etnisk bakgrunn. I likhet med artikkel 2, viser funnene i artikkel 3 til begrepet utvikling, og knytter dette til tilknytningsmønstre, oppdragerstil og sosioøkonomiske forhold – ikke biologi. Funnene viser med andre ord til at normal utvikling ikke har noe med biologien å gjøre, men understreker at biologien kan få en betydning for mennesket senere i livet. Videre funn i artikkel 3 er også at det har skjedd en sammenfatning av biologi og foreldre, biologi og familie og biologi og omsorg. Dette tolkes som at begrepene foreldre, familie og omsorg automatisk likestilles med biologi, noe som kritiseres i artikkelen.

6.3 Omsorgsovertakelse

Funnene i artikkel 1 kommer nok en gang til syne ved kritikk mot Raundalen-utvalget. Det kommer frem av artikkelen at det biologiske prinsipp tydelig skal vektlegges ved en omsorgsovertakelse, og det stilles et kritisk blikk på utvalgets vinkling om å nedtone. Funnene kan tolkes som at det er unødvendig at et «uferdig» og nytt prinsipp skal komme inn og ha forrang over det biologiske prinsipp. Det vises videre til at det blir feil å la forhold som

omsorgsovertakelse være ledende i rangeringen av hvilke prinsipper som i rettslig praksis skal stå høyest.

Funnene i artikkel 2 bygger i stor grad på at artikkelen henviser til barnevernloven (1992), og understreker at det biologiske prinsipp ligger til grunn for flere av paragrafene som omhandler omsorgsovertakelser. Dette er en del av det artikkelen tar videre for seg og stiller seg kritisk til.

Artikkel 3 påpeker at det i tidligere år var sjeldent at det biologiske prinsipp spilte så stor rolle i barnevernets beslutninger om omsorgsovertakelser. Dette understrekes med at i 1953 var 85% av alle barnevernvedtak omsorgsovertakelser – altså ikke preget av det biologiske. Funnene forteller oss videre at prinsippet er mer og mer integrert i dagens praksis, og det stilles spørsmål til om dette burde nedtones til fordel for psykologiske gevinster. Funnene i artikkelen viser til at flere har krevd mer presise kriterier for omsorgsovertakelse. Det understrekes at i vurderingen av en omsorgsovertakelse kan det være gråsoner, og når man er avhengig av å ta skjønnsmessige vurderinger kan det være godt å ha føringer som oppfattes som overordnet viktig. Videre presiseres det at det er lettere å avgjøre en sak ut fra et prinsipp, enn ut fra en konkret vurdering hvor flere forhold må veies opp mot hverandre.

Den fjerde artikkelen har et annet fokus på omsorgsovertakelse, og funnene viser til hvordan samarbeidet mellom barnevernet og foreldre kan stride i mot det biologiske prinsipp. Funnene er blant annet at mangel på slik kommunikasjon og samarbeid går utover tilretteleggingen for samvær og eventuell tilbakeføring – noe som strider i mot biologisk prinsipp.

6.4 Tilknytning

Funnene i artikkel 1 viser til at det er for utydelig hva et nytt prinsipp foran det biologiske vil gå ut på, og kritiserer en slik endring. Dette understrekes med at det er for uklart hva utviklingsstøttende tilknytning skulle ha av betydning og hvordan det eventuelt skulle ha blitt vektlagt.

Funnene i artikkel 2 viser til at å gi et nytt prinsipp forrang kan være avgjørende for barnets tilknytning til omsorgspersonene. Det vises videre til at en slik endring vil samsvare med

endringer som har skjedd i bioteknologiloven, ekteskapsloven og barneloven. På denne måten vil tilknytning ha forrang foran barnets rett til å kjenne sitt biologiske opphav.

Empirien av den tredje artikkelen viser tydelig til et støtte av utviklingsstøttende tilknytning som prinsipp i norsk barnevern. Funnene viser på en annen side til at en slik endring fra det biologiske vil være utfordrende å endre i praksis, men at det oppfattes som nødvendig.

Artikkel 4 tar ikke eksplisitt for seg begrepet tilknytning, men funnene viser til et generelt kritisk blikk mot Raundalen-utvalgets rapport og dets innhold. Funnene tilsier med andre ord at et prinsipp som utviklingsstøttende tilknytning ikke burde få forrang over biologien.

6.5 Konsekvenser

Artikkel 1 argumenterer gjennomgående for at det biologiske prinsipp skal forbli et sentralt prinsipp i norsk barnevern. En del av funnene og argumentasjonen er at barnevernet kun blir i barns liv til fylte 23 år, mens biologiske foreldre vil være der livet ut. Det menes her at en negativ konsekvens av å nedtone det biologiske prinsippet kan bli mangel på omsorgspersoner og støtteroller i livet. Med en noe lik vinkling, viser funnene i artikkel 4 til at en nedtoning av biologisk prinsipp vil føre til for stor barnesentrening – hvor det i sin konsekvens kan føre til et manglende fokus på samvær og tilbakeføring etter en omsorgsovertakelse.

Funnene i artikkel 2 og 3 viser til at det kan få negative konsekvenser ved for stort fokus på det biologiske prinsipp. Begge artiklene vektlegger en nedtoning, og mener en vektlegging av utviklingsstøttende tilknytning vil kunne verne om barnets beste på en bedre måte. Det fremkommer ikke direkte konsekvenser av det biologiske prinsippet, men det kan tolkes som at for stor vektlegging av prinsippet blant annet vil kunne gå utover barnets velvære, særlig i tilfeller av større omsorgssvikt. Det fremkommer også av artikkel 3 at forfatteren mener barnevernet til tider er kunnskapsfattig – noe som kan gi konsekvenser for barnet da beslutninger tas i stor grad etter skjønsmessige vurderinger.

7.0 Drøfting

Med utgangspunkt i artiklenes funn og relevant teori vil vi i dette kapitlet drøfte oppgavens problemstilling: *“Hvilken plass har det biologiske prinsipp i norsk barnevern? - Kan det nedtones?”*. Vi vil reflektere, se funnene i lys av en større kontekst og drøfte hvordan disse funnene kan benyttes i praksis. Avslutningsvis vil vi legge frem våre tanker om videre forskning om tematikken.

7.1 Artikulasjon av funn

Basert på vår litteraturstudie har vi funnet at det enda er en pågående diskusjon rundt det biologiske prinsippet i norsk barnevern. Det fremkommer at det er en uenighet om hvordan prinsippet skal forstås, praktiseres og hvilke konsekvenser det kan ha. Noen mener at det biologiske prinsippet kan stå til hinder for hva som er best for barnet, hvor andre mener at prinsippet bidrar til å ivareta barnets beste. Funnene våre viser derfor til at prinsippets plass i barnevernet utfordres, og vi ønsker derfor diskutere dette i lys av teori, lovverk og politiske føringer.

7.2 Drøftning av funn

Hvilken plass har det biologiske prinsipp i barnevernet?

Samtlige av våre artikler tar for seg Raundalen-utvalgets rapport, og argumenterer enten for eller imot innholdet. Hovedmomentet i rapporten er at det biologiske prinsipp har fått for stor plass i det norske barnevern, og det foreslås en nedtoning til fordel for andre prinsipper.

Bunkholdt var selv en del av utvalget, og understreker rapportens poeng i sin artikkel. Hun mener det finnes en rekke andre hensyn å ta i betraktning knyttet til barnets utvikling (2013). Empirien av Brynildsrud artikkel gir en mer kritisk holdning til rapporten, og påpeker at det biologiske prinsipp har på urettferdig vis fått skylden for en rekke uheldige utfall i det norske barnevern (2016). Han trekker frem at prinsippet i første rekke har en egenverdi, et moment som også fremkommer av prinsippets definisjon. En slik holdning stiller Bunkholdt seg svært kritisk til, og mener det er uakseptabelt å skulle akseptere verdien i seg selv uten spørsmål eller dokumentasjon (2013).

En av argumentene til Brynildsrud er at det biologiske prinsipp skinner gjennom i blant annet grunnloven og ulike konvensjoner, hvor ordlyden i grunnloven §102 første ledd er «enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin kommunikasjon». Til

sammenligning fremkommer det av dagens barnevernslov at barn skal så lenge det strekker til å vokse opp hos «egen familie». Hvis en søker opp «foreldre» i barnevernsloven, får en 142 treff, mens søker en «biologisk» foreldre/familie får en 0 treff. Dette momentet belyses også i Bunkholdts artikkel, hvorav FNs barnekonvensjon nevner «familie» 5 ganger, «foreldre» 24 ganger, mens «biologi» nevnes ikke. Biologien nevnes med andre ord ikke eksplisitt i lovverk som omhandler barn og omsorg, men likevel fremkommer dette som et av barnevernets sentrale prinsipper og retningslinjer? Ser en på empirien av denne litteraturstudien kan det virke som at det er en enighet om at det biologiske prinsipp *har* en stor rolle, men uenigheten foreligger knyttet til om det burde forbli slik eller ikke.

Hvilken vektlegging får det biologiske prinsipp i omsorgsovertakelser?

For å sette praktiseringen av det biologiske prinsipp i perspektiv, velger vi å se på dets rolle ved en omsorgssvikt. Både Freud og hennes etterfølgere har beskrevet hvordan traumer eller omsorgssvikt kan føre til negative følgereaksjoner i utviklingspsykologien. I slike tilfeller kan det bli nødvendig å vurdere om det er til barnets beste å bli tatt hånd om av noen andre. Det fremkommer av barnevernsloven (2021) §5-3, tredje ledd at ved en omsorgsovertakelse skal barnets familie eller nære nettverk vurderes før andre alternativer. Dette samsvarer med tanken om at barnet i første rekke skal vokse opp i «egen familie». Selv om dagens samfunn har en rekke forskjellige familiekonstellasjoner der biologisk tilknytning ikke alltid spiller en avgjørende rolle, kan en likevel se at lovformuleringer som disse kan knyttes til det biologiske prinsippet. Dette fremkommer også av at det biologiske prinsippets formål er å ivareta barnets tilknytning til biologisk familie, samt sikre kjennskap til kulturell og etnisk bakgrunn.

Funnene i Brynildsruds artikkel påpeker at det biologiske prinsipp er et moment som skal tillegges vekt ved en omsorgsovertakelse, men ikke være utslagsgivende i enkeltsaker (2016). Å gi det biologiske prinsipp forrang foran barnets beste på denne måten ville vært i strid med lovens ordlyd. En tolkning av dette kan være at i tillegg til at prinsippet har en vedvarende sentral rolle i barnevernet, skal det tillegges ekstra vekt ved en omsorgsovertakelse. Dette både påpekes og kritiseres i en annen artikkel (artikkel 2), som poengterer at prinsippet tillegges ulik vekt etter barnevernloven og barneloven. Funnene i artikkelen viser til at prinsippet tillegges betydelig mer vekt i barnevernloven – lovverket som fatter avgjørelser om omsorgsovertakelse.

I likhet med det biologiske prinsippets generelle plass i barnevernet, viser funnene våre til at prinsippet spiller en ekstra stor rolle ved omsorgsovertakelser. Mens artikkel 2 sammenligner to lovverk, viser funnene i artikkel 3 til at prinsippet har fått betydelig større vektlegging de senere årene. De tre første artiklene ser på prinsippet i vurderingene før en omsorgsovertakelse, mens artikkel 4 påpeker prinsippets plass etter en omsorgsovertakelse. Funnene her viser til at prinsippet ikke får stor nok plass, i form av at barnevernet ikke kommuniserer godt nok med familiene – og fokus på samvær og tilbakeføring faller bort.

Nedtoning av det biologiske prinsipp?

Basert på funnene i artiklene kan det konkluderes med at det biologiske prinsipp *har* en sentral plass i norsk barnevern, spesielt når det gjelder beslutninger om omsorgsovertakelse. Det synes å være en enighet blant artikkelforfatterne om dette, og at uenigheten først kommer til uttrykk når det reises spørsmål om prinsippet enda skal ha slik forrang. Funnene av artikkel 2 er tydelige, og det uttrykkes bastant at det biologiske prinsippet burde nedtones til fordel for andre prinsipp, da spesifikt «utviklingsstøttende tilknytning» (2011). God utviklingsstøtte skal kunne legge føringer for barnets videre utvikling og læring, og sunn tilknytning gir barnet rom til å vokse og utforske verden. Empirien av artikkelen underbygger dette med at et slikt begrep som er solid dokumentert, vil kunne være avgjørende for barnets normale utvikling. Dette understrekes ved at det burde få en plass i rettspraksis og lovtekst. Brynildsrud stiller seg kritisk til en slik vending, og mener et slikt nytt prinsipp heller skal være en del av barnets beste- vurderingen, ikke et eget rettslig prinsipp.

Utviklingspsykologien tar for seg faktorer som kan forstyrre et barns normale utvikling. Ser en på tilknytningsteorien, vises det til at en usunn tilknytning også kan forstyrre slik utvikling. Et barn kan ha ulike typer tilknytning til foreldrene sine, men ved en større omsorgssvikt kan tilknytningsstrategiene falle sammen og barnet danner desorganisert tilknytning. Da desorganisert tilknytning er nært relatert til å utvikle depressive tilstander med mer, kan man trekke linjer til funnene i artikkel 2 som viser til at det er viktigere for et barn å bevare trygge utviklingsrelasjoner enn kunnskap om biologisk bakgrunn. Innen tilknytning beskrives det at de biologiske båndene er bærere av en tilknytning som ikke lar seg erstatte, og en kan forestille seg at flere mener utviklingsstøttende tilknytning og biologisk prinsipp går hånd i hånd. Men som en ser i tilknytningsteorien så er ikke alle former for tilknytning utviklingsstøttende, noe som gjør at de to prinsippene kanskje ikke kan sees som ekvivalent.

Funnene i artikkel 1 og 4 gir oss et bilde av at det biologiske prinsipp står av stor verdi i det norske barnevern, og er noe som skal vektlegges i et flertall av saker. Funnene av artikkel 2 og 3 utfordrer nettopp dette, og understreker et behov for et nytt og «bedre» prinsipp. En konklusjon av funnene fra artikkel 2 og 3 kan være at det selvsagt foreligger en verdi ved det biologiske, men at det ikke kan stilles som en egenverdi med stor forrang. Funnene i disse artiklene viser til at utviklingsstøttende tilknytning vil kunne verne om barnets beste på en bedre måte.

7.3 Anbefalinger og implikasjoner for praksis og videre forskning

I litteraturstudiet ble det gjort bevisste valg om å inkludere artikler som presenterte ulike synspunkter for å undersøke det biologiske prinsippets plass i norsk barnevern. Ved å drøfte funnene fra disse artiklene, ble det tydelig at det biologiske prinsippet er anerkjent som en verdi, men noen artikler fremmet kritikk mot å gi prinsippet en egenverdi. Flere av funnene indikerer at utviklingsstøttende tilknytning kan være et verdifullt alternativ som dekker områder det biologiske prinsippet ikke kan, og muligens verne om barnets beste på en annen, eller kanskje bedre måte. Imidlertid er det uklart hva et slikt prinsipp vil innebære, og dersom det skal integreres i norsk rettspraksis, må det konkretiseres. Dette vil kunne gi praktikerne en felles forståelse og fremme en tryggere rettspraksis. Bunkholdt påpeker i sin artikkel behovet for tydeligere kriterier ved vurderinger i barnevernet, da mer spesifikt knyttet til omsorgsovertakelser.

Dersom det skal integreres et nytt prinsipp med forrang foran det biologiske prinsipp, kan det være nødvendig å etablere klare retningslinjer. Som både teori og artiklene indikerer, er det avgjørende å bevare essensen av det biologiske prinsippet ved en slik vending, i et ønske om å unngå fullstendig tap av prinsippet. I videre forskning kan det være nødvendig å ytterligere undersøke konsekvensene av en slik nedtoning, og utforske hvordan det eventuelt skal formuleres og lovfestes.

7.4 Refleksjon over prosessen

I løpet av vår tid på studiet har vi gjennomført forskjellige prosjektarbeid, øvd på akademisk skriving og lært hvordan man søker etter forskning og litteratur. Disse ferdighetene har vært verdifulle når vi nå har skrevet vår bacheloroppgave. Til tross for at vi hadde gode forutsetninger for å skrive oppgaven, ville vi ønsket å ha tilgang til bedre ressurser og mer

tid.

Gjennom prosessen ved å skrive en litteraturstudie har vi brukt mye tid på forberedelser og hatt særlig fokus på struktur og god oversikt. Aveyard (2019) har vært til stor hjelp for å sikre at vi holdt oss til disse rammene. Vi har gjort noen endringer i oppgaven underveis, men dette har gitt oss verdifull erfaring og vi mener at kvaliteten på oppgaven har blitt bedre som følge av dette. Dersom vi skulle gjøre dette igjen, og hadde mer tid til rådighet, ville vi valgt å gjennomføre en kvalitativ undersøkelse. På denne måten ville vi kunne gå dypere inn i tematikken og fått resultater som ikke er mulig å oppnå gjennom en litteraturstudie.

Vi sitter igjen med en dypere respekt for yrket som barnevernspedagog og de brukerne vi vil arbeide med. Vi vil ta med oss den kompetansen vi har tilegnet oss ut i vår fremtidige rolle som barnevernspedagoger.

7.4.1 Styrker og svakheter

Styrkene i oppgaven ligger i dens struktur, klart definerte forskningsspørsmål og en reflekterende diskusjonsdel. En svakhet ved oppgaven er det begrensede tilfanget av relevant forskning om emnet, som flere artikler også påpekte. En annen svakhet ved vår oppgave er at vi har hatt et "tunnelsyn" på det biologiske prinsipp, og kan derfor ha gått glipp av andre momenter ved de andre prinsippene som kunne vært trukket inn både i teori og særlig i drøften. Dette kan man nok knytte opp mot vår forforståelse og faglige interesse for det biologiske prinsipp i barnevernet. Videre var enkelte av de gjennomgåtte artiklene publisert for over ti år siden. Likevel var mye av forskningen enda relevant for forskningsspørsmålet, noe som ble vurdert som positivt.

8.0 Avslutning

Gjennom litteraturstudiet vårt har vi nå sett på det biologiske prinsippets plass i norsk barnevern, og drøftet muligheten for om prinsippet kan nedtones. Funnene våre viser til at det er en tydelig splittelse innen barnevernet knyttet til forståelsen og praktiseringen av prinsippet. Til tross for dette foreligger det enighet i at prinsippet har en verdi, noe som må ivaretas dersom prinsippet skal nedtones. Funnene i artiklene våre bygger i stor grad på Raundalen-utvalgets rapport, og diskuterer om utviklingsstøttende tilknytning skal fremmes som prinsipp til fordel for det biologiske prinsippet. De som stiller seg kritisk til en slik endring, begrunner dette med at betydningen av det nye prinsippet er utydelig og at det ikke finnes en fullverdig formulering av hva det vil bety i praksis. I tillegg til dette kan det tolkes som at det foreligger en frykt for at verdien av det biologiske prinsipp vil falle bort.

Vi ønsker å understreke at vår litteraturstudie ikke stiller med en ferdigstilt konklusjon, og vurderer det som særlig relevant å forske videre på tematikken. Vi har ikke kommet med konkrete føringer for hva en slik nedtoning vil ha av betydning for videre praksis, da tematikken ikke er ferdig utforsket. Samtidig vil vi understreke at vi stiller oss bak Bunkholdts argument for at det trengs tydeligere retningslinjer for hvilke momenter som skal vektlegges i vurderingen i en omsorgsovertakelse. Alvorlighetsgraden i vurderinger som skal tas i barnevernet er høy, og ved tydelige føringer for hva man skal vektlegge tror vi mulighetene for feil i skjønnsvurderinger kan bli betydelig mindre.

Litteraturliste

- Aadnanes, M. & Syrstad, E. (2021). Barnesentrering og risikoorientering i det norske barnevernet: Utfordringer i profesjonell praksis i saker med alvorlig vold eller omsorgssvikt. *BARN - Forskning om barn og barndom i nordn*, 39(2-3), 135-150. <https://doi.org/10.5324/barn.v39i2-3.3780>
- Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care*. (4.utg.) Open University Press.
- Barnekonvensjonen. (1989). *Konvensjon om barnets rettigheter* (20-11-1989). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_8#KAPITTEL_8
- Barnevernsloven. (2021). *Lov om barnevern* (LOV-2021-06-18-97). Lovdata. <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2021-06-18-97?searchResultContext=1340&rowNumber=1&totalHits=10391>
- Binder, P.-E. & Nielsen, G. H. (2019). Den klassiske psykoanalysens grunnbegreper: normalutvikling og psykopatologi hos barn og unge. I L. M. Gulbrandsen (Red.), *Oppvekst og psykologisk utvikling: Innføring i psykologiske perspektiver* (2. utg., s. 73-103). Universitetsforlaget.
- Brynildsrud, K. (2016). Trenger vi et biologisk prinsipp i barnevernloven? Noen betraktninger i kjølvannet av NOU 2012: 5 og Prop. 106 L (2012-2013). *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 15(3), 264-298. <https://doi-org.galanga.hvl.no/10.18261/issn.0809-9553-2016-03-03>
- Bunkholdt, V. (2013). Det biologiske prinsipp på vei ut av barnevernet? *Tidsskriftet Norges barnevern*, 90(1), 52-62. <https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/doi/pdf/10.18261/ISSN1891-1838-2013-01-06>
- Collin-Hansen, R. (2019). *Innføring i barnerett for sosialarbeidere* (4. utg.). Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal
- Eide, S. B. (2018). Det biologiske prinsipp. I. T. A. Ask & S. B. Eide (Red.), *Barnevernets begreper - i bevegelse* (s. 45-62). Gyldendal.
- Hagen, T. & Rønbeck, K. (2011). Står det biologiske prinsipp for fall? Det biologiske prinsipp i barnevernloven og barneloven - noen forskjeller. *Lov og Rett*, 50(8), 491-499. <https://doi-org.galanga.hvl.no/10.18261/ISSN1504-3061-2011-08-04>
- Johannesen, L. E. F., Rafoss, T. W., Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, J. (2004). Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26. <https://journals-sagepub-com.galanga.hvl.no/doi/epdf/10.3102/0013189X033007014>

Landmark, B. (2020). Grunnleggende rettigheter. I O. G. Lillevik, B. Landmark & Ø. Stokvold (Red.). *Miljøterapi i barnevernsinstitusjoner: Juridiske, teoretiske og praktiske perspektiver* (s. 29-52). Fagbokforlaget.

Menneskerettsloven. (1999). *Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett* (LOV-1999-05-21-30). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/*#*

Tjersland, O. A., Engen, G. & Jansen, U. (2013). *Allianser: Verdier, teorier og metoder i miljøorientert terapi med barn og unge* (2. utg.). Gyldendal Akademisk.

Vedlegg 1 – Dokumentasjon av søk

DATABASE	DATO	SØKEORD/KOMBINASJON	ANTALL TREFF	KOMMENTARER
Hvl.oria.no	03.04.23	Biologisk prinsipp OG tilknytning	2	<p>Dette søket resulterte i 2 artikler, og samtlige følte vi egnet seg til presentering i oppgaven basert på dets relevans for problemstillingen.</p>
Hvl.oria.no	03.04.23	Biologisk prinsipp OG barnevern	17	<p>Dette søket og disse kombinasjonene resulterte i 17 treff, hvorav 1 av disse møtte våre kriterier. Det var også samme artikkel som kom frem av kombinasjonen av «biologisk prinsipp OG tilknytning».</p>
Academic Search Elite	04.04.23	<p>Child protective services AND biological perspective</p> <p>Biological perspective AND children or kids or youth or child AND child protective services</p>	4	<p>Dette søket innebærer en kombinasjon av to individuelle søk som begge fikk samme resultat. Ingen av artiklene som kom opp var av relevans til vår problemstilling.</p>

SocINDEX	10.04.23	(Bonding OR Attachment) AND (Birth parents OR biological parents) AND child care workers	2	
GoogleScholar	10.04.23	Omsorgssvikt OG det biologiske prinsipp i barnevernet	1270	Disse søkekombinasjonene resulterte i et bredere utvalg av artikler, vi brukte våre inklusjons- og eksklusjonskriterier. Ut fra dette fant vi 2 artikler som møttest våre kriterier og som var av relevans for vår problemstilling.
GoogleScholar	10.04.23	Birth family contact	4 270 000	«What is the impact of birth family contact on children in adoption and long-term fostercare? A systematic review» Ettersom at søket ga så mange treff brukte vi ett av våre inklusjonskriterier for å snevre ned antall artikler. Vi valgte her å se etter overskrifter som vi mente var av relevans til vår problemstilling, og valgte treff nummer 2 som kom opp på databasen.

Vedlegg 2 – Kritisk vurdering

Spørsmål	Artikkel 1	Artikkel 2	Artikkel 3	Artikkel 4
Hvordan fant du informasjonen?	Gjennom databasen Oria	Gjennom databasen Oria	Gjennom databasen Oria	Gjennom databasen Oria
Hvordan vurderer du reliabiliteten?	Artikkelen er fagfellevurdert, forfatteren har relevant utdanning og kompetanse, forfatteren har erfaring fra barnevernfeltet, det foreligger nøkkelord og det vises til kilder.	Artikkelen presenterer forfatterne og viser til relevant utdanning og kompetanse, viser til relevant lovverk og kilder, fagfellevurdert tidsskrift.	Forfatteren er en anerkjent forsker innen barnevernsfaget og viser til forkunnskaper om tematikken, artikkelen er fagfellevurdert, bruker godt språk og viser til kilder.	Det foreligger sammendrag, nøkkelord, metodisk design og kildehenvisninger. Artikkelen ligger også i en fagfellevurdert tidsskrift.
Når ble den skrevet?	2016	2011	2013	2021
Hva er hovedfunn?	Forfatteren stiller seg kritisk til det Raundalen-utvalget legger frem om utviklingsstøttende tilknytning. Forfatteren mener det er uklart hva utvalget mener med at begrepet skal ha forrang fremfor det biologiske prinsipp og legger frem at så lenge utviklingsstøttende tilknytning er forankret i lov, vil det rettslig sett være riktig å se det som en del av barnets beste vurderingen, og ikke som et	Forfatterne peker på at det biologiske prinsipp tillegges ulik vekt i saker etter barnevernloven i forhold til saker etter barneloven. Det legges til at prinsippet vektlegges i mindre grad i barneloven. Et av nøkkel funnene er at vektleggingen av biologiske bånd må svekkes til fordel for tilknytning, noe som burde gis prioritet gjennom lovtekst og rettspraksis.	Forfatteren mener at det biologiske prinsipp har fått for stor plass i vår tenkning sammenlignet med andre forhold som er betydningsfulle i barns utvikling og fungering. Forfatteren ønsker å erstatte det biologiske prinsipp med utviklingsstøttende tilknytning.	Artikkelen presenterer usikkerhet og utfordringer når det gjelder samarbeid med foreldre etter en omsorgsovertakelse, og at opprettholdelse av relasjon mellom barn og foreldre kan være utfordrende å få til da samarbeidet svekkes. Forfatterne stiller seg kritisk til Raundalen-utvalgets råd om å

	<p>selvstendig rettslig prinsipp.</p> <p>Forfatteren peker også på at det biologiske prinsipp er et moment som må vektlegges ved en omsorgsovertakelse, ikke være utslagsgivende i alle enkeltsaker. Da får det biologiske prinsipp forrang fremfor hensynet til barnets beste, noe som er uforenlig med lovens ordlyd.</p>	<p>Forfatterne foreslår også at man kan erstatte det biologiske prinsipp med barnas rett til beskyttelse av tilknytningsbånd.</p>		<p>vektlegge utviklingsstøttende tilknytning over biologisk prinsipp. Forfatterne understreker at selv om relasjonen mellom barn og foreldre kan være dysfunksjonell, kan den likevel være av betydning for barnet.</p>
Hvem har skrevet den?	Karsten Brynildsrud	Tore Hagen og Knut Rønbeck	Vigdis Bunkholdt	Margrete Aadnanes og Ellen Syrstad
Hvorfor er den skrevet?	<p>Bakgrunnen for artikkelen er ut fra Raundalen-utvalgets utredning og de etterfølgende signalene fra regjeringshold i Prop. 106 L (2012-2013). Den ønsker å se nærmere på behovet for det biologiske prinsipp i barnevernloven.</p>	<p>Bakgrunnen for artikkelen er den ulike vektleggingen av det biologiske prinsippet i barnevernloven og barneloven. De ønsker å finne ut av om det biologiske prinsipp står for fall, og om det bør tillegges lik vekt i barnevernloven som i barneloven.</p>	<p>Bakgrunnen for artikkelen er Raundal-utvalget, og forfatteren ønsker å finne ut av om det biologiske prinsippet er på vei ut av barnevernet eller om det bør nedtones.</p>	<p>Bakgrunnen for artikkelen er basert på to Ph.D.-prosjekter som omhandler barn som opplever vold i nære relasjoner, og oppfølging av foreldre som er fratatt omsorgen for barna sine. Forfatterne ønsker å se nærmere på hvilke utfordringer som oppstår i en omsorgsovertakelse.</p>
Hvilken metode anvendes?	<p>Bruker ikke en spesifikk forskningsmetode, men heller en mer filosofisk og analytisk tilnærming for å undersøke et spørsmål.</p>	<p>Analyse og sammenligning av det biologiske prinsippet i barnevernloven og barneloven</p>	<p>Refleksjon og analyse av det biologiske prinsippet i barnevernet og dets rolle og status i dagens barnevernspraksis.</p>	<p>Kvalitativ kombinert med teori og empirisk data</p>

